

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 1Co/329/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7614220165
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 05. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Tutko
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2017:7614220165.2

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Tutka a sudcov JUDr. Ladislava Cakociho a JUDr. Adriany Murínovej v spore žalobkyne P. X. P., bytom v X. Č.. XXX proti žalovanej P. O. X., bytom v O., O. Č.. XXXX/XX, o náhradu nemajetkovej ujmy a iné, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves zo dňa 30.3.2016 č.k. 1C/319/2014-251 takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol a žalobkyňu zaviazal nahradiť žalovanej na trovách konania sumu 1.674,04 eura do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Týmto rozsudkom rozhodol súd prvej inštancie o návrhu žalobkyne, ktorým sa domáhala vo vzťahu žalovanej náhrady nemajetkovej ujmy a ospravedlnenia z dôvodu zásahu do jej osobnostných práv.

3. Pri rozhodovaní vychádzal súd prvej inštancie zo zistenia, že žalobkyňa je bývalou učiteľkou Základnej školy Sloviniky, kde bola zamestnaná v období od 1.8.1994 do 31.10.2003. Uvedené skončenie pracovného pomeru žalobkyňa napadla žalobou na súde. Žalovaná je riaditeľkou Základnej školy Sloviniky. Žalovaná sa ako fyzická osoba konajúca ako riaditeľka Základnej školy Sloviniky verejne vyjadrovala k osobe žalobkyne a to na viacerých miestach a prostredníctvom viacerých médií. Žalobkyňa sa domáhala v rámci ochrany osobnosti ospravedlnenia, náhrady nemajetkovej ujmy voči žalovanej za jej výroky v článku zverejnenom v Slovinskom občasníku 1,2/2014:

1. v médiách (Markíza a Plus jeden deň) bolo jej vyhlásenie veľmi krátke a strohé, v novinách označené úvodzovkami. Potvrdila som iba fakty, ktoré sa zakladajú na pravde, o čom existujú aj listinné dôkazy z prešetrovania zo strany rodičov.

2. Na druhé mimoriadne zasadnutie Rady školy 9.7.2012 bola prizvaná aj spomínaná učiteľka a riaditeľka školy, aby sa vyjadrili. Aj napriek tomu, že učiteľke sa pozvánka poslala doporučené poštou, na toto stretnutie sa nedostavila.

3. A možno stačilo vtedy tak málo, ukázať trochu pokory a slušnou formou vysvetliť svoje správanie a ospravedlniť sa rodičom za svoje správanie ich deťom.

4. Podľa žalobkyne týmito nepravdivými a pravdou skresľujúcimi výroky žalovaná zasiahla do jej cti, ľudskej dôstojnosti, do jej súkromia a narušila jej pracovný a rodinný život. Požadovala preto, aby žalovaná sa jej ospravedlnila v lehote 100 dní v Slovinskom občasníku a zaplatila jej nemajetkovú ujmu v sume 10.000,00 eur.

5. Na základe uvedených zistení a po vykonanom dokazovaní dospel súd k záveru, že návrh žalobkyne nie je dôvodný. Súd bol toho názoru, že predmetom konania je ochrana osobnosti žalobkyne pre výroky

žalovanej, ktoré však urobila ako riaditeľka školy a nie ako fyzická osoba, čo vyplýva z dokladov ňou predložených na č.l. 39 a 157 spisu. Teda žiadala súdnu ochranu v zmysle § 11 a nasl. za výroky nie fyzickej osoby - t.j. P. O.Í. X., ale aj riaditeľky školy, štatutárneho zástupcu školy. Keďže žalobkyňou namietané difamačné výroky žalovanej vo vzťahu k žalobkyni nemožno priradiť k žalovanej účastníčke ako fyzickej osobe, ale ako k štatutárnemu zástupcovi školy, súd skonštatoval nedostatok vecnej pasívnej legitímácie a v dôsledku toho návrh ako nedôvodný zamietol. Súd bol toho názoru, že pre vedenie sporu na strane žalovanej tak chýba vecná pasívna legitímácia.

6. Výrok o trovách konania odôvodnil súd ust. § 142 ods. 1 O.s.p. a úspešnej žalovanej priznal náhradu trov konania spočívajúcu v trovách právneho zastúpenia.

7. Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie žalobkyňa. Žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Rozsudok považuje za arbitrárny, nakoľko súd sa nijakým spôsobom nezaoberal argumentáciou preukazujúcou pasívnu vecnú legitímáciu žalovanej. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu o tak závažnej otázke ako je pasívna vecná legitímácia žalovanej bolo súdom vyhodnotené a zodpovedané len na základe toho ako sama seba žalovaná označila v ňou sformulovanom vyhlásení po vykonanom Slovinskom občasníku. Súd sa nijako nezaoberal ani nevysporiadal s tým, že táto aktivita bola výlučne osobnou pomstou žalovanej, teda výlučne súkromnou iniciatívou a nešlo o žiaden výkon kompetencií, ktoré prináležia riaditeľke školy, preto je za toto konanie zodpovedná žalovaná ako fyzická osoba a nie inštitúcia, za ktorú akože mala konať. Hoci žalovaná sa snažila zakryť svoje konanie tým, že odkázala na iné vyjadrenia v médiách, kedy skutočne bola oslovená v pozícii riaditeľky školy. Avšak to nič nemení na skutočnosti, že predmetom konania bol článok uverejnený v Slovinskom občasníku a teda príchiteľnosť tohto článku právnickej osoby musí byť vyvodzovaná z okolností, za ktorých bolo vytvorené toto vyhlásenie a nielen z toho, ako si to žalovaná sama prispôsobila. Za vadu konania a pochybenie súdu považuje, ak sa súd pri hodnotení pasívnej vecnej legitímácie nevysporiadal s jej podrobnou argumentáciou a dôkazmi prezentovanými v konaní. Súd v tejto súvislosti neuviedol, ktoré skutočnosti v tomto konaní preukazujú miestny, časový a vecný vzťah konania žalovanej k plneniu úloh osoby, za ktorú údajne pri predkladaní vyjadrenia pre Slovinský občasník konala, t.j. za Základnú školu Slovinky, súd sa nevysporiadal s veľkým časovým odstupom viac ako dva roky a s odstupom viac ako štyri mesiace od zverejnenia vyhlásenia v Slovinskom občasníku, súd sa ďalej nijako nevysporiadal so skutočnosťou, že od vyhlásenia žalovanej v Slovinskom občasníku neexistoval žiaden verejný záujem ani žiadna požiadavka po takomto vyjadrení, súd sa taktiež nijako nevysporiadal so skutočnosťou, že v inej trestnej veci žalovaná vypovedala ináč a to tak, že vyhlásenie žalovanej v Slovinskom občasníku urobila preto, lebo vraj žalobkyňa proti nej viedla kampaň. Súd neumožnil vykonať výsluch rodičov žiakov navrhnutých žalobkyňou. Súd ďalej neumožnil vykonať výsluch členov redakčnej rady Slovinského občasníka a zamietol označené návrhy na dokazovanie ešte pred výsluchmi účastníkov. Z výsluchu účastníkov jednoznačne vyplynuli rozpory a protichodné tvrdenia týkajúce sa okolností a dôvodov uvedenia vyhlásenia žalovanej v Slovinskom občasníku. Skutočnosť, že išlo o súkromnú iniciatívu žalovanej a nie o výkon funkcie riaditeľky školy už súd prvej inštancie nijako neskúmal, ale ani sa s týmito skutočnosťami v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal. Súd pri právnom posudzovaní nijako nevzal do úvahy zákonné vymedzenie kompetencií riaditeľa základnej školy uvedené v § 5 zákona č. 596/2003 Z.z. Za vadný považuje aj výrok o náhrade trov konania.

8. Žalovaná vo svojom písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu navrhla, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v plnom rozsahu potvrdil. Odvolanie žalobkyne považuje za účelové a neopodstatnené.

9. Na základe podaného odvolania odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce podľa § 379 v spojení s § 380 C.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania postupom podľa § 385 C.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je dôvodné.

10. Odvolací súd je v prejednávanej veci toho názoru, že za predčasný a teda aj nesprávny treba považovať záver súdu prvej inštancie, že žalovaná v konaní nie je pasívne vecne legitímovaná a navyše súd svojim nesprávnym procesným postupom porušil právo žalobkyne na spravodlivý proces, ak uznesením zo dňa 2.11.2015 č.k. 1C/319/2014-158 nepripustil, aby do konania ako účastník na strane žalovaného vstúpila Základná škola Slovinky.

11. Súd prvej inštancie žalobkyňou uplatnený nárok posudzoval podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Vznik právneho vzťahu, obsahom ktorého je na jednej strane právo domáhať sa ochrany podľa § 11 Občianskeho zákonníka a na druhej strane povinnosť znášať sankcie uložené súdom, je podmienený tým, že ide o zásah neoprávnený a tiež objektívne spôsobilý privodiť ujmu na osobnosti. Účastníkom, ktorý je v rámci tohto právneho vzťahu nositeľom uvedeného oprávnenia (subjektom ochrany), je fyzická osoba, do osobnostných práv ktorej bolo zasiahnuté. Účastníkom, ktorý je nositeľom povinností upustiť od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti alebo odstrániť následky zásahov, alebo poskytnúť primerané zadosťučinenie, je fyzická alebo právnická osoba, ktorá sa dopustila určitého konania neoprávnene zasahujúceho do chránených osobnostných práv (je pôvodcom, resp. subjektom zásahu).

12. Predpokladom úspešného uplatnenia práva na ochranu osobnosti je nielen zistenie, že žalobca je fyzickou osobou, ktorej osobnostné práva boli porušené alebo ohrozené, ale rovnako tiež zistenie, že žalovaný sa dopustil toho konania, ktoré žalobca v konaní skutkovo vymedzoval a považoval za zásah do jeho chránených osobnostných práv. Obe zisťovania sú súčasťou skúmania, kto je v tom - ktorom konaní vecne legitimovaný. Vecnou legitímáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, v rámci ktorého je jeden z účastníkov nositeľom oprávnenie (aktívne legitimovaný) a druhý účastník je nositeľom právnej povinnosti (je pasívne legitimovaný).

13. Pre právnické osoby upravené v ust. § 18 ods. 2 Občianskeho zákonníka je charakteristické to, že svoju vôľu nevytvárajú samostatne, ale prostredníctvom tých fyzických osôb, ktoré sú na to určené. Len prostredníctvom fyzických osôb právnická osoba tiež prejavuje svoju vôľu navonok, koná, robí právne úkony, zakladá právne vzťahy, vstupuje do právnych vzťahov, uplatňuje práva a plní povinnosti z týchto vzťahov. Ak bezprostredným pôvodcom zásahu do osobnosti bola fyzická osoba, ktorá bola právnickou osobou použitá na výkon jej činnosti, treba vyriešiť otázku, či konanie tejto fyzickej osoby je zásahom, za ktorý nesie zodpovednosť ona sama (bezprostredne konajúca fyzická osoba) alebo táto právnická osoba. Ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka neobsahuje úpravu, ktorá by osobitne riešila túto otázku.

14. Platí zásada, podľa ktorej, ak neoprávnený zásah do osobnosti bol spôsobený niekým, kto bol použitý právnickou osobou (alebo inou fyzickou osobou) k realizácii činnosti tejto právnickej osoby (alebo inej fyzickej osoby), kedy určujúcim je existencia miestneho, časového, vecného vzťahu k plneniu činnosti takej osoby, potom v týchto prípadoch občianskoprávne sankcie podľa § 13 Občianskeho zákonníka postihujú samotnú právnickú (alebo inú fyzickú) osobu v zmysle analógie § 420 ods. 2 v spojení s § 853 Občianskeho zákonníka. Z uvedeného teda vyplýva, že pokiaľ bol neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby spôsobený niekým, kto bol použitý právnickou osobou na realizáciu činnosti tejto právnickej osoby, považuje sa takýto zásah za zásah spôsobený priamo právnickou osobou. V danom prípade pre posúdenie, či išlo o takúto činnosť, je určujúca existencia miestneho, časového a vecného vzťahu k plneniu danej činnosti.

15. Preto ak na základe zhodnotenia všetkých okolností konkrétneho prípadu z hľadiska miestneho, časového a vecného vzťahu k plneniu činnosti na mieste je záver, že sa činnosť použitej osoby už nerobila v rámci poverení vymedzených činností, ale išlo o vybočenie (exces) z tohto rámca, postihujú občianskoprávne sankcie podľa § 13 Občianskeho zákonníka priamo túto použitú osobu.

16. V prejednávanej veci zo žalobného návrhu je zrejmé, že žalobkyňa sa domáhala vo vzťahu k žalovanej ospravedlnenia a náhrady nemajetkovej ujmy za zásah do jej osobnostných práv, za vyjadrenia žalovanej v reportáži Televízie Markíza zo dňa 20.3.2014 odvysielanej v reláciách Prvé televízne noviny a Televízne noviny - hlavné správy, za jej vyjadrenia publikované v denníku Plus jeden deň dňa 22.3.2014 a za uverejnený článok v Slovinskom občasníku č. 1, 2/2014. Súd v dôvodoch rozhodnutia konštatoval, že žalovaná v konaní nie je pasívne vecne legitimovaná vzhľadom na to, že „žalobkyňou namietané difamačné výroky žalovanej vo vzťahu k žalobkyňi nemožno priradiť k žalovanej účastníčke ako fyzickej osobe, ale ako k štatutárnemu zástupcovi školy“, čo podľa jeho názoru vyplývalo z dokladov predložených a to z príspevku uverejneného v denníku Plus jeden deň a v Slovinskom občasníku.

17. S takýmto záverom o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej nemožno súhlasiť, ak ho súd nezaložil na dokazovaní a pri rozhodovaní vychádzal iba „z názoru“, že žalovaná výroky urobila ako riaditeľka školy a nie ako fyzická osoba z dôvodu, že v príspevku uverejnenom v Plus jeden deň a v Slovinskom občasníku bola označená ako riaditeľka školy. Je tomu tak preto, že vecná legitímácia je

predmetom dokazovania v konaní pred súdom a nachádza svoj výraz v rozhodnutí súdu vo veci samej. Pasívna vecná legitímácia je u žalovaného daná len vtedy, ak má podľa zisteného skutkového stavu a právneho posúdenia vecí povinnosť, ktorej splnenia sa žalobca domáha.

18. Je nesporné, že žalovaná v čase žalobkyňou tvrdenom zásahu do jej osobnostných práv bola riaditeľkou Základnej školy v Slovinkách a práve vzhľadom na túto skutočnosť bolo potrebné vyriešiť otázku, či konanie žalovanej je zásahom, za ktorý nesie zodpovednosť ona sama alebo základná škola, resp. obec. Bolo preto úlohou súdu prvej inštancie zamerať na dokazovanie na zistenie, či k tvrdenému neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobkyne žalovanou došlo pri realizácii činnosti úloh základnej školy, ktoré realizovala žalovaná ako riaditeľka školy a z tohto hľadiska posúdiť existenciu miestneho, časového a vecného vzťahu k plneniu činnosti Základnej školy v Slovinkách. Súd prvej inštancie teda svoj záver o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej nezaložil na dokazovaní a ten vyvodil iba z vyhlásenia žalovanej v hore uvedených článkoch bez toho, aby skúmal existenciu miestneho, časového a vecného vzťahu k plneniu jej úloh ako riaditeľky základnej školy nezaoberajúc sa jej kompetenciami dané jej zákonom (§ 5 zákona č. 596/2003 Z.z.), preto treba považovať jeho záver o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej za predčasný a teda aj nesprávny.

19. Ďalej je potrebné konštatovať, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom porušil práva žalobkyne na spravodlivý proces, ak uznesením zo dňa 2.11.2015 nepripustil, aby do konania ako účastník na strane žalovaného vstúpila Základná škola Slovinky, odôvodňujúc svoj postup ust. § 95 ods. 1 O.s.p. upravujúcim zmenu návrhu.

20. Z obsahu spisu je zrejmé, že žalobkyňa podaním došlým súdu dňa 27.10.2015 okrem iného navrhla, aby popri žalovanej v 1. rade, súd konal aj voči žalovanej Základnej škole Slovinky. Z uvedeného podania je zrejmé, že žalobkyňa navrhla, aby súd pripustil do konania vstup ďalšieho účastníka. Uvedený postup je upravený v § 92 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého na návrh účastníka môže súd pripustiť, aby do konania vstúpil ďalší účastník. Súhlas toho, kto má takto do konania vstúpiť, je potrebný, ak má vystupovať na strane navrhovateľa. Nejednalo sa preto o zmenu žalobného návrhu tak, ako to nesprávne uviedol súd prvej inštancie v uznesení, ale o návrh žalobkyne na pripustenie vstupu ďalšieho účastníka do konania. Jednalo sa teda o zmenu okruhu účastníkov spočívajúcu v tzv. pristúpení účastníka. Bolo preto povinnosťou súdu prvej inštancie o návrhu na pripustenie vstupu ďalšieho účastníka rozhodnúť uznesením. Proti takému uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým bolo vydané rozhodnutie o pristúpení ďalšieho účastníka do konania je prípustné odvolanie. Ak súd prvej inštancie takto nepostupoval, porušil svojím nesprávnym postupom práva žalobkyne na spravodlivý proces.

21. Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že sú dané žalobkyňou uvádzané odvolacie dôvody, preto odvolací súd napadnutý rozsudok podľa § 389 ods. 1 písm. b/ a c/ C.s.p. zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

22. Po vrátení veci bude úlohou súdu prvej inštancie za účelom zistenia prípadného nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej zaoberať sa existenciou miestneho, časového a vecného vzťahu žalovanej k plneniu jej úloh ako riaditeľky základnej školy a za tým účelom vykonať dokazovanie dôkazmi navrhnutými účastníkmi, rozhodne o návrhu na pristúpenie Základnej školy Slovinky do konania podľa § 92 ods. 1 O.s.p., resp. § 79 C.s.p., ak sú splnené tam uvedené podmienky a následne posúdi dôvodnosť žalobkyňou uplatneného nároku. Ak opätovne dospeje k závere o neopodstatnenosti žalobkyňou uplatneného nároku, vyporiada sa aj s odvolacou námietkou žalobkyne vo vzťahu k priznanej náhrade trov konania.

23. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

24. Uvedené rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).